

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบดีว่าในระยะเวลา 70 กว่าปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาทางการเมืองเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีบทบัญญัติใหม่ ๆ ในการเสริมสร้างวิวัฒนาการทางการเมืองและการปกครองให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีเสรีภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การปฏิรูปการเมือง (Political Reform) ซึ่งหมายถึง การกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจอธิปไตยใหม่ เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิควบคุมและตรวจสอบได้อย่างแท้จริง อันเป็นการป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องในทางที่มิชอบหรือทุจริตด้วยประการใด ๆ ดังนั้น การปฏิรูปการเมืองจึงต้องเป็นการปฏิรูปที่มีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงในกระบวนการทางการเมืองทุกขั้นตอนและจากประชาชนทุกระดับชั้นในสังคม โดยนัยที่ว่านี้ การปฏิรูปการเมืองที่บรรลุผลสำเร็จอย่างแท้จริง จึงมิใช่เป็นการพยายามทำให้คนเลวกลับเป็นคนดี แต่เป็นการหาหนทางป้องกันมิให้คนชั่วคนเลวมีโอกาสดำรงอำนาจปกครองบ้านเมืองได้โดยความร่วมมือร่วมใจกันของประชาชนคนไทยทั้งชาตินั้นเอง เพื่อที่จะให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้อย่างแท้จริง การทำให้สิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ได้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จำเป็นและสำคัญที่สุดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปการเมืองของสังคมไทย เพราะการมีสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่สามารถสัมผัสจับต้องได้ในความรู้สึกและวิถีชีวิตตามปกติของประชาชนไทยย่อมเป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นเตือนให้ทุกคนมีความตระหนักในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่จะไม่ยินยอมสยบไปกับการใช้อำนาจอธิปไตยที่เกินเลยหรือไม่ชอบธรรมด้วยประการใด ๆ¹

นับแต่วันที่ 19 กันยายน 2549 เป็นต้นมา บริบทการเมืองไทยในห้วง 3 เดือนที่ผ่านมาตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้การนำของ พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกในฐานะหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) มีหลากหลายมาก เพราะมีทั้งการย้ายรอยการปฏิวัติรัฐประหารแบบเดิม อาทิ การประกาศยกเลิกสถาบันทางการเมือง (สภา + รัฐบาล) และรัฐธรรมนูญ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างมิติใหม่ให้เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการประกาศให้มีองค์กร

¹ มานิต จุมปา, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2548) หน้า 10, 11

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (กตส.) การคงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับ การให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) และคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งในขณะนั้นอยู่ระหว่างที่วุฒิสภานำรายชื่อเพื่อทูลเกล้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะปฏิรูปฯ เพียงชั่วข้ามคืนก็ได้รับประกาศ คปค. ฉบับที่ 13 ให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยใช้รายชื่อที่มาจากการเสนอชื่อของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและผ่านการเลือกจากวุฒิสภาแล้วเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2549 เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชุดที่ 3 จำนวน 5 ท่านประกอบด้วยนายอภิชาติ สุขัคคานนท์ อดีตประธานแผนกในศาลฎีกา ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการที่เหลือจากผู้พิพากษา 3 ท่าน ได้แก่ นางสดศรี สัตยธรรม นายสมชัย จึงประเสริฐ นายสุเมธ อุปนิสากร กับรองอัยการสูงสุดอีก 1 ท่าน คือ นายประพันธ์ นัยโกวิท (ชุดที่ 1 นายธีรศักดิ์ วรรณสุต เป็นประธาน ชุดที่ 2/1 ได้แก่ พลเอกศิริพันธ์ รูปกล้าเป็นประธาน ชุดที่ 2/2 ได้แก่ พลตำรวจเอกวาสนา เพิ่มลาภ เป็นประธาน)

ในท่ามกลางวิกฤตทางการเมืองทำให้การทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องได้รับผลกระทบไปด้วยเพราะการเข้าสู่ตำแหน่งของนักการเมืองในการเลือกตั้งเสมือน “ต้นน้ำ” ที่จะบอกว่าเป็นไปอย่างบริสุทธิ์สุจริตหรือไม่ หรืออย่างน้อยก็ต้องไม่เป็นการละเมิดกฎหมายเลือกตั้ง ดังนั้น ก่อนการปฏิรูปฯ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงตกอยู่ในกระแสวิกฤตศรัทธาของประชาชนย่อมหมายถึงความเชื่อมั่นของผู้คนทั่วไปที่อยู่เบื้องหลัง การทำงานขององค์กร

แม้สถาบันทางการเมืองอันได้แก่ รัฐสภา ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา จะสิ้นสุดลงรอการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรขึ้นมาใช้แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารท้องถิ่นทั้ง อบจ. อบต. เทศบาล เมืองพัทยา และ กทม. ยังคงต้องมีอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่องและภารกิจในการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นทุกรูปแบบนับว่ามีผลกระทบกับวิถีชีวิตกับประชาชนโดยตรง การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเสมือนการทดสอบการทำงานขององค์กร “กกต.” เพื่อเรียกศรัทธากลับคืนมา ก่อนการทำงานใหญ่เพื่อชาติในอนาคต

จากวิกฤตทางการเมืองดังกล่าว จึงได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 26 ลงวันที่ 29 กันยายน 2549 กำหนดให้การยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิให้กระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 โดยให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังคงใช้บังคับต่อไป จนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก และให้ถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งดังกล่าวได้รับการสรรหาและแต่งตั้งโดยชอบด้วยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งตาม

ประกาศดังกล่าว และมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามประกาศดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรการการเมือง มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตลอดจนสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

จากบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว ผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะศึกษาถึง บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน และคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตามประกาศคณะปฏิรูป การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ 32 ซึ่งมีข้อกำหนดว่า โดยต้องประกาศผลการเลือกตั้งไม่เกิน 30 วันนับแต่วันเลือกตั้ง ที่วินิจฉัยชี้ขาดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ สั่งให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ยกคำร้อง ไม่รับเป็นเรื่อง ร้องเรียนและคัดค้าน และการอนุญาตให้ถอนคำร้องในกำหนดเวลา 1 ปี ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีการดำเนินการและมีการผลการดำเนินการ ตลอดจนมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร รวมทั้งมี หลักการบริหารจัดการองค์การคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ 32 อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

(1) เพื่อศึกษาบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับเรื่อง ร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

(2) เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน และคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตลอดจนประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด คำสั่ง และมติคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการดังกล่าว

(3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการองค์การของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ 32 ในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และค้นหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูล คือ เอกสารทางวิชาการ ข้อกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งและการสืบสวนสอบสวน และวินิจฉัยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ 32

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

(1) ทำให้ทราบบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งและผลการดำเนินการในการวินิจฉัยชี้ขาดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ส่งผลให้มีการเลือกตั้งใหม่ ส่งผลให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ยกคำร้อง ไม่รับเป็นเรื่องร้องเรียนและคัดค้าน และการอนุญาตให้ถอนคำร้องในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ 32

(2) ทำให้ทราบแนวทางวิธีการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ส่งผลให้มีการเลือกตั้งใหม่ ส่งผลให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ยกคำร้อง ไม่รับเป็นเรื่องร้องเรียนและคัดค้าน และการอนุญาตให้ถอนคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ 32

(3) ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการองค์การของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ 32

5. ขอบเขตในการศึกษา

มุ่งเน้นศึกษา กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด คำสั่ง และมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และกระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ สั่งให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ยกคำร้องไม่รับเป็นเรื่องร้องเรียนและคัดค้าน และการอนุญาตให้ถอนคำร้อง เฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ฉบับที่ 32

6. นิยามศัพท์²

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

สภาท้องถิ่น หมายความว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภากรุงเทพมหานคร สภาเมืองพัทยา และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

ผู้บริหารท้องถิ่น หมายความว่า รวมถึง คณะผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้สมัคร หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การเลือกตั้ง หมายความว่า เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

วันเลือกตั้ง หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

เขตเลือกตั้ง หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

กฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายความว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

² สรุปรจากคำนิยามของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2542 และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2546

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้ร้องเรียน หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายจากการฝ่าฝืนหรือการกระทำที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งพบการกระทำดังกล่าวและได้ร้องเรียนตามวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบ

คำร้องเรียน หมายความว่า คำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนว่ามีผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะรู้ตัวผู้กระทำหรือไม่ก็ตาม โดยการร้องเรียนนั้นมีความประสงค์ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

การสืบสวนสอบสวน หมายความว่า การแสวงหาหรือการรวบรวมข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายตามระเบียบ ซึ่งได้ทำไปเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกร้องเรียนเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ว่าการกระทำความผิดเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คณะกรรมการวินิจฉัย หมายความว่า คณะกรรมการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนและปัญหาหรือข้อโต้แย้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หมายรวมถึง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หมายความว่า เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หมายรวมถึง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน หมายความว่า พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือพนักงานซึ่งเลขานุการ หรือผู้ซึ่งเอกอัครราชทูตหรือกงสุลใหญ่แต่งตั้งให้ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวน และให้หมายความรวมถึงบุคคล คณะบุคคล หรืออนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวน

ผู้คัดค้าน หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบคน ผู้สมัคร ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอในเขตเลือกตั้ง ซึ่งได้ยื่นคำร้องคัดค้านตามระเบียบนี้

ผู้ถูกคัดค้าน หมายความว่า สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ซึ่งถูกคัดค้านการเลือกตั้ง หรือการนับคะแนนการเลือกตั้ง

คำร้องคัดค้าน หมายถึง คำร้องคัดค้านการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนการเลือกตั้ง

การไต่สวน หมายความว่า การแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือคณะอนุกรรมการไต่สวนได้ทำไปเกี่ยวกับคำร้องคัดค้านเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์คำร้องคัดค้านนั้น

คณะอนุกรรมการไต่สวนประจำจังหวัด หมายความว่า คณะอนุกรรมการไต่สวนคำร้องคัดค้าน